No. 40. Donderdag 6 October 1910. 10de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G. E. V. L. VAN ZUYLEN, 21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	„ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per regel	f 0.15
Bij plaatsing van 500 regels	„ 0.12½
„ „ „ 1000 „	„ 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*

Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424,* beiden DEN HAAG.

Inhoud van dit nummer.

Het Hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, warme belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt als minimum f 2.— 's jaars (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50). *)

Zij die f 5.— of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100.—, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het ***Koloniaal Weekblad*** **toegezonden.**

*) Zie inteeken-biljet op de achterzijde van den Omslag. Verzoeke dit ingevuld te zenden aan het adres van den Secretaris van het Hoofdbestuur **E. van Assen,** *Heulstraat 17, Den Haag.*

Informatie-Bureau

(*Secretaris J. L. van Gennep*),

dagelijks — Zon- en feestdagen uitgezonderd — van 10—12 en 2—4 u., ten kantore **Heulstraat 17, 1ste verdieping.**

Zie overigens **Officieele Mededeelingen** ook van het Dagel. Bestuur en de Afdeelingen op blz. 8.

Verzoek om geldelijken steun voor de studie van een verdienstelijk jongeling.

Het bestuur van de Vereeniging „Oost en West" doet een krachtig beroep op den weldadigheidszin en de offervaardigheid van de leden dier vereeniging, ten behoeve van een jongeling van Indische afkomst, die na voorbereidende studiën in zijn geboorteland op 17-jarigen leeftijd werd toegelaten tot de 5e klasse van een gymnasium hier te lande, het daarop volgend jaar met goeden uitslag het staatsexamen voor toelating tot een der hoogescholen heeft afgelegd en die thans in de rechten wenscht te studeeren.

Het zou ten zeerste te betreuren zijn, als deze jongeling, die, ook volgens de verklaring van zijn leermeesters, door zijn buitengewoon goede geestvermogens en grooten werklust bij voortgezette studie een schoone toekomst tegemoet gaat, aan zijn verlangen geen gevolg zou kunnen geven, doordat zijn ouders en aanverwanten niet in staat zijn de kosten aan de studie verbonden, ten volle te dragen.

Een som van f 600 ineens zal vermoedelijk toereikend zijn om in het te kort te voorzien, daar naar alle waarschijnlijkheid deze jongeling na 'n éénjarig verblijf aan de universiteit verder uit een studiebeurs zal kunnen worden ondersteund.

Menschenvrienden, steunt dezen jongeling en zendt uwe bijdragen aan den secretaris onzer vereeniging, den heer E. van Assen.

Mocht de totaal gevorderde som overschreden worden, dan zal het overblijvend bedrag worden gestort in het studiefonds voor onbemiddelde leerlingen.

(Voor de reeds ontvangen gelden zie onder de Mededeelingen pag. 8. Het vereischte bedrag is nog niet bijeen.)

Groene Kruis Jubileumstentoonstelling en Congres.

Den 22 September l.l. werd de Jubileumstentoonstelling van de Groene Kruisvereeniging gesloten, die te Utrecht in het gebouw van Tivoli gedurende drie weken, ter viering van het tienjarig bestaan dier Vereeniging, gehouden was en waaraan ook verbonden is geweest een tweedaagsch congres.

Evenzeer als het overbodig is het doel dier Vereeniging (eene zustervereeniging van de in de provincie Noord-Holland bestaande Witte Kruis-vereeniging) hier uiteen te zetten, is het onnoodig over die tentoonstelling en het congres hier thans uit te wijden, waar men reeds in de meeste dagbladen uitvoerige beschrijvingen daarvan heeft kunnen vinden.

Alleen zij hier nog het een en ander medegedeeld over de daaraan verbonden kleine Oost-Indische afdeeling en de enkele voorwerpen uit West-Indië.

Het uitvoerend comité der tentoonstelling had in hare in November a. p. rondgezonden circulaire de wensch te kennen gegeven, dat ook de Koloniën op deze tentoonstelling vertegenwoordigd zouden zijn, opdat de bewoners van het Moederland in de gelegenheid zouden zijn te zien, wat er op het gebied van verpleging van den inlander nog ontbreekt. Als illusie zweefde haar voor den geest, op het terrein der tentoonstelling een inlandsch dorpje op te stellen met huisjes, waarin zieken, kraamvrouwen en anderen verpleegd of bekwakzalverd werden, waar een inlandsch ziekenhuisje gevonden werd, enz.

De circulaire werd aan de geneesheeren in Indië gezonden en verder ook de hulp ingeroepen van de in Nederland studeerende Inlanders. Door Dr. Deggeller van Tjapor werden modellen van een Gouvernements inlandsche ziekeninrichting en een Chineesch hospitaaltje aldaar ingezonden, terwijl Dr. Römer van Deli een groot aantal interessante voorwerpen uit de Bataklanden inzond, die echter slechts voor een deel voor het beoogde doel van waarde waren, als medicijn-kokertjes, -doosjes- en -kruikjes, recepten, winkel- en tooverstokjes, medicijnboeken, enz. enz.

Verder had nog het Koloniaal Museum ingezonden een aantal flesschen met kruiden, zaden, enz. en de Dokter-Djawa, Oscar Elias, te Muntok tal van door hem in zijn praktijk gebruikte inlandsche en Chineesche geneesmiddelen. Enkele foto's van het Wilhelmina-Gasthuis voor Ooglijders te Bandoeng, van het Zendingshospitaal te Modjowarna en 't Missionshospital te Pea Radja (Bataklanden) werden verder nog ontvangen. Uit de daarbij aanwezige kiekjes van poliklinieken kreeg men een idée van den grooten omvang, die deze op de beide laatste hier bovengenoemde plaatsen reeds hebben gekregen. Met een aantal van de N.V. „Boeatan", ter opluistering in bruikleen ontvangen goederen, werd dit alles in de daarvoor door het uitvoerend comité beschikbaar gestelde ruimte ten toon gesteld, terwijl op een ander gedeelte der tentoonstelling zich nog bevond een model van een ziekeninrichting met paviljoens uit Curaçao.

De heer J. Fock, Gep. Dir. Off. v. Gezondheid eerste klasse, heeft zich als vertegenwoordiger der Vereeniging Oost en West, wier hulp was gevraagd, zeer verdienstelijk gemaakt, door welwillend de regeling van een en ander op zich te nemen.

Aan de groote verwachtingen, die de Commissie van hare oproeping om medewerking gekoesterd had, werd dus slechts voor een klein gedeelte voldaan. Eensdeels was dit het gevolg van het feit, dat door het uitvoerend Comité eerst in Febr. l.l. bij enkele personen hier te lande, waaronder ook de hier studeerende Inlandsche jongelui, hulp en steun werd gezocht, anderdeels, en wel hoofdzakelijk, omdat van verpleging van zieken binnenshuis bij den Inlander zoo goed als geen sprake is en er dus weinig of geen daarop betrekking hebbende voorwerpen te vinden zijn.

De Inlandsche jongelui hadden zich bereid verklaard, hun hulp en voorlichting te verleenen tot het oprichten van de Inlandsche huisjes enz., wanneer slechts de materialen konden geleverd worden. Deze echter ontbraken en konden niet meer verkregen worden, zoodat daardoor ook deze illusie der Commissie kwam te vervallen.

De heer Laoh, Inlandsch arts, onlangs aan de Universiteit te Gent gepromoveerd, stelde zich nog beschikbaar op het congres het onderwerp „Wat kan gedaan worden ter verbetering van ziekenverpleging en hygiëne in Nederlandsch Oost-Indië" in te leiden.

Hieraan werd den 3en September gevolg gegeven en mocht de heer Laoh de voldoening smaken, dat door de aanwezigen met veel aandacht zijn betoog werd gevolgd. Door den voorzitter werd hem dank betuigd.

De heer Laoh begon zijne mededeelingen met een overzicht te geven van de inrichting van den Geneeskundigen dienst en het Geneeskundig Staatstoezicht in Nederlandsch Oost-Indië, met een opgave van de aldaar aanwezige Staats- en partikuliere ziekeninrichtingen. Na in het kort over die ziekeninrichtingen gesproken en aangetoond te hebben, dat het aantal dier inrichtingen tot opname van Inlanders op het platte land in geen verhouding staat tot de grootte der bevolking. De heer

L. zeide, dat de verpleging in de Inlandsche ziekenhuizen over het algemeen zeer veel te wenschen overlaat. Hij schrijft dit feit hoofdzakelijk toe aan het ontbreken van opgeleide verpleegsters en verplegers.

Worden er al goede Inlandsche artsen opgeleid in Indië, aan de vorming van Inlandsch verplegingspersoneel wordt niet gedacht. Dringend aanbevolen wordt dan ook de opleiding van Inlandsche meisjes tot praktische verpleegsters, in de reeds bestaande inrichtingen voor ziekenverpleging, waar thans alleen Europeesche vrouwen worden opgeleid, en in de stadverbanden. De heer L. meent, dat de Inlandsche vrouw, met de door haar bewezen vatbaarheid om gemakkelijk het een en ander te kunnen aanleeren, hare aangeboren handigheid en leenigheid van ledematen, bijzonder geschikt zou zijn voor de verpleging van zieken.

Zij zouden ook de groote massa onwetende inboorlingen moeten inlichten, hetgeen later, bij meerdere ontwikkeling van het volk, gesteund zou kunnen worden door populaire voordrachten en geschriften in eigen taal, over alles wat door de Regeering in het belang van de hygiëne en de volksgezondheid wordt voorgeschreven. Thans worden de meeste dier maatregelen, wegens den lagen trap van ontwikkeling, waarop de bevolking staat, niet begrepen en dikwijls zeer eigenaardig, geheel verkeerd opgevat.

Op den weg der zoodanig opgeleide verpleegsters zou het z. i. liggen de Inlandsche vrouw op te heffen en bij het bestieren van haar huishouding hygiënisch te leeren denken.

Niet nagelaten mag dan ook worden, meende spr., er een proef mede te nemen, nu in de groote behoefte aan verpleegsters wegens de daaraan verbonden belangrijke kosten, niet voorzien kan worden door Europeesche vrouwen. Particulier initiatief achtte de heer Laoh in deze zeer aan te bevelen, ja noodzakelijk; een lichaam als het Groene Kruis, zou daarmee zeer veel nut kunnen stichten.

Binnenlandsch Bestuur op de Buitenbezittingen.

Gelijk vorige jaren heeft ook ditmaal de vereeniging Moederland en Koloniën een reeks aanteekeningen van deskundigen uitgegeven op de begrooting voor Ned.-Indië.

Wat betreft het Binnenlandsch Bestuur op de Buitenbezittingen ontleenen wij aan de bespreking door den oud-resident E. van Assen daaraan gewijd, het volgende:

De Memorie van Toelichting op de begrooting van Nederlandsch-Indië, over het dienstjaar 1911, geeft ten aanzien van het Binnenlandsch Bestuur op de Buitenbezittingen in hoofdzaak eenige beknopte beschouwingen over de navolgende belangrijke onderwerpen, n.l.:

a. De algemeene politie (onderafdeeling 49);
b. De emigratie (onderafdeeling 55);
c. Kredietwezen (onderafdeeling 56).

Daarin worden de maatregelen besproken, welke de Regeering voor het jaar 1911 in het belang van de economische ontwikkeling van Nederlandsch-Indië noodig acht.

a. De Algemeene Politie.

De omstandigheid, dat de regeling van 't politiewezen in Nederlandsch-Indië door de Regeering ter hand wordt genomen, mag zeer zeker een verblijdend feit worden genoemd.

Voorziening toch ten deze, was reeds sedert lang een dringende behoefte.

Evenwel geeft het voorstel, zooals het daar ligt, vooral voor de Buitenbezittingen, zekere punten van bedenking.

Vestigt de Memorie van Toelichting in het bijzonder de aandacht op het feit, dat, zooals de zaken op dit oogenblik staan, de hoofden van bestuur in elk gewest zelfstandige hoofden van politie zijn en dat het gemis aan samenwerking met den procureur-generaal een van de cardinale gebreken van de tegenwoordige richting der politie is, men zal thans trachten dezen, volgens de meening der Regeering, verkeerden toestand op te heffen door den procureur-generaal, in overeenstemming met artikel 180 van het reglement op de rechterlijke organisatie, meer tot werkelijk hoofd der rechtspolitie in geheel Nederlandsch-Indië te maken, waarvoor aan hem het noodige controleerend personeel zal moeten worden toegevoegd.

Van dat centrale bureau uit zullen de gewestelijke bestuurshoofden dus voortaan leiding en bevelen ontvangen.

Men ziet hieruit dat centralisatie de hoofdgedachte is geweest, die bij de onderwerpelijke regeling heeft voorgezeten.

En dit geeft veel te denken, waar in de laatste jaren de bestuursrichting — in overeenstemming met de Regeeringsbeginselen in Nederland — zich heeft bewogen langs de lijn van decentralisatie.

Wat kan van die centralisatie overblijven, indien men haar beschouwt met betrekking tot de Buitenbezittingen?

Men heeft daar immers te doen met een gebied van 32.397.8 vierkante geographische mijlen en met een verspreid wonende bevolking van 7.304.552 zielen. (Zie blz. 4—7 van den Indischen Regeeringsalmanak voor het jaar 1910) en dan valt het dadelijk op, dat de voorgestelde drie inspecteurs, waarover de procureur-generaal zal kunnen beschikken, die centralisatie, althans voor de Buitenbezittingen, niet tot eene werkelijkheid zullen kunnen maken.

Deze drie inspecteurs toch zullen, behalve de Buitenbezittingen, ook Java buiten de vier hoofdplaatsen hebben na te gaan, zoodat vermoedelijk één of hoogstens twee zich met de Buitenbezittingen zullen bezig houden.

De verdere organisatie van het politiewezen op de Buitenbezittingen brengt, behoudens eenige kleine wijzigingen in titulatuur en bezoldiging, geen verandering in den bestaanden toestand en zal de leiding daarvan dus in handen blijven van de ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur.

Men ziet hier wederom uit, dat welke voorstellen ook gedaan worden en welke goede bedoelingen ook voorzitten, het zwaartepunt van het Bestuur, vooral op de Buitenbezittingen, voorshands zal moeten blijven berusten bij de gewestelijke autoriteiten.

Alleen zou daarin verandering kunnen worden gebracht door beschikbaarstelling van groote sommen gelds en het nemen van nuttige, verstrekkende en uitgebreide gewestelijke maatregelen, waarbij de bestuursarbeid, zooals die thans geregeld is, aan meerdere personen zou worden opgedragen.

Nu echter in afzienbaren tijd die wenschen, althans voor de Buitenbezittingen, niet in vervulling zullen komen en de steunpunten van ons vooruitstrevend gezag zullen moeten blijven berusten bij de ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur, zoolang ligt het voor de hand, dat het schragen van die steunpunten de wijste te volgen politiek zal zijn.

Verdwaasd is de politiek, die hare steunpunten zou willen ondermijnen.

Gelden voor een uitnemende opleiding, gelden voor verbetering van lot en toekomst, zij kunnen nauwelijks beter worden aangewend, dan juist voor het corps ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur.

Doch, behalve geldelijke offers te brengen, kan door de opperste leiding der koloniale politiek veel nuttigs worden gedaan.

De voor weinige jaren algemeen bekende groote ontevredenheid in het corps ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur, vond bij 's Lands Vertegenwoordiging weinig belangstelling; deze kon zich dus blijkbaar neerleggen bij al die maatregelen, die het rechtsgevoel van zoovelen hadden gekwetst en die de frissche lust tot arbeid van zoovelen in het corps hebben geschaad.

Een periode als Nederlandsch-Indië in dit opzicht in de jaren 1904—1909 heeft doorgemaakt moge zich nimmer herhalen en daarvoor wake in de toekomst de Volksvertegenwoordiging.

Gelukkig is thans een periode ingetreden, die een meer oordeelkundig optreden mag doen verwachten.

Uit het voorafgaande blijkt, dat de organisatie van het politiewezen op de Buitenbezittingen weinig verstrekkend is en bij lange na niet aan de behoefte zal voldoen.

Vraagt men nu of die nieuwe politie-organisatie verbetering zal aanbrengen, dan kan het antwoord zeker bevestigend luiden.

De bestuurshoofden kunnen van reizende inspecteurs zeker wel deskundige inlichtingen gebruiken, terwijl deze van genen, na plaatselijk de toestanden te hebben waargenomen, de noodige aanwijzingen kunnen ontvangen, die wellicht bruikbaar kunnen zijn bij het opmaken hunner gewestelijke voorstellen.

Het is hier de plaats de aandacht te vestigen op de wenschelijkheid om bij de aanstelling van personeel in de in het leven geroepen hoogere rangen bij den politiedienst ook te letten op de geschikte Indo- en Inlandsche krachten.

Onder beide categoriën van personen zijn toch uitstekende elementen, die — begaafd met den zoo noodigen speurzin en bekend met taal, volkstoestanden en het volkskarakter — bij gemelden tak van dienst meer op hunne plaats zullen zijn dan de meeste volbloed Europeanen.

De leidende en organiseerende gedachte moge bij dezen blijven berusten, de praktijk late men over aan het daarvoor geschikte Indo- en Inlandsche element.

Dit is niet alleen in het belang van den goeden gang van zaken, maar het billijkheidsgevoel en een goede politiek eischen zulks eveneens.

Materiaal daarvoor is in overvloed aanwezig.

Wij wijzen slechts op de vele geschikte civiele- en militaire Indo-landsdienaren, die een sieraad zijn van den Indischen Staatsdienst en op de vele uitmuntende djaksa's, die begaafd zijn met groot plichtsgevoel en scherpzinnigheid.

Ook bij andere takken van den Staatsdienst zal men vele goede inlandsche krachten aantreffen.

Moge deze gedachte daarom ingang vinden!

b. Uitvoering en uitbreiding van het emigratieplan.

Het ligt in de bedoeling in het jaar 1911 een vijfde nederzetting te stichten, waarvan de kosten zijn geraamd op ƒ 24.855.—.

Waar die fondsen worden aangevraagd voor de uitvoering van reeds aangenomen beginselen, is ten deze verdere bespreking overbodig.

Doch, hoewel niet tot het eigenlijke onderwerp behoorende, is het toch misschien wel hier de plaats om de aandacht te vragen voor het denkbeeld of het geen aandacht verdient er op te letten, dat de in de Lampongsche Districten voorkomende Javaansche vestigingen geen schuilplaats worden voor de uit de gevangenissen van Java en Palembang enz. ontvluchte veroordeelde landgenooten.

In de Inlandsche nieuwsbladen toch heeft men kunnen lezen, dat die veroordeelden van Java naar Sumatra's Zuidpunt oversteken en de streken, waar petroleumondernemingen gevestigd zijn, onveilig maken.

De gedeserteerde Palembangsche veroordeelden doen daaraan mede.

In de uitgestrekte oerwouden van Zuid-Sumatra, waar die beide categoriën veroordeelden zich ophouden, is het bestaan, ook voor inlanders, zeer bezwarend en het zou dus in het geheel niet vreemd zijn, wanneer die deserteurs eenige bescherming zochten bij de landgenooten van de emigratie.

c. Kredietwezen.

Ten behoeve van den Inspecteur van het kredietwezen zullen eenige administratieve voorzieningen worden genomen, terwijl de formatie van de mantri's bij dezen tak van dienst zal worden gewijzigd.

Voor kapitaalverstrekking van particuliere banken wordt ƒ 250.000.—, dat is ƒ 60.000.— meer dan in het jaar 1910, aangevraagd, waarbij rekening is gehouden met de voorgenomen oprichting van een bank in Djambi en met de gebleken behoefte aan geld ter verbetering van den veestapel.

Met betrekking tot deze bank in Djambi, kan het misschien nuttig zijn hier nog eens in herinnering te brengen, dat het hoogst wenschelijk is om aan de oprichting van die instelling de grootst mogelijke openbaarheid te geven.

Vele inlanders toch, die ver van de groote centra verwijderd zijn, nemen dikwijls geen kennis daarvan.

Aanplakking van de publicaties in alle inlandsche kerken van Djambi, zou ten deze zeker gunstige resultaten opleveren.

Ook is wel van inlandsche zijde te kennen gegeven, dat het, bij het verleenen van krediet beter is te onderzoeken of de leener vertrouwen verdient, dan alleen na te gaan of hij wel vermogend genoeg is.

Bij den bestaanden stand van zaken, sluit men den werkelijk arme bij de aanvrage om krediet te veel uit.

Natuurlijk dienen de bestaande voorschriften te worden opgevolgd, doch de vraag doet zich voor of niet bij elke kredietbank een zeker bedrag mag worden afgezonderd om te worden besteed voor de armsten onder de armen, die bij onderzoek vertrouwbaar blijken te zijn.

De deskundige titularissen zouden wellicht de noodige bepalingen voor dit doel in het leven kunnen roepen.

In elk geval wordt de overweging van dit onderwerp van inlandsche zijde warm aanbevolen.

Uit de O.-I. Mail.

Receptie bij den Gouv.-Gen. op 31 Augustus 1910.

Omtrent de receptie op Koninginneverjaardag gehouden in het Paleis te Rijswijk, lezen wij in het N w s. v. d. D. v. N.-I., dat deze minder druk bezocht was dan in andere jaren. Vooral de Kamer van Koophandel en Nijverheid, Javasche Bank, Factorij der Ned. Handelmaatschappij en andere vertegenwoordigers van den handelsstand, vertegenwoordigers van de Pers en andere ingezetenen, de zoogenaamde twaalfde groep, was niet talrijk.

En toch was deze audiëntie uit een zeker oogpunt merkwaardig te noemen.

Tot voor enkele jaren bestond het gebruik, dat de Vice-President van den Raad van Ned.-Indië den Landvoogd de wenschen der ingezetenen overbracht, en daarbij een kort overzicht gaf van hetgeen in het afgeloopen jaar was geschied. De Gouverneur-Generaal beantwoordde die wenschen, en zette in meer of minder bepaalde bewoordingen de plannen der Regeering voor het volgende jaar uiteen. Sinds een paar jaren wordt de burgerij in groepen tot den Landvoogd toegelaten, maar de woordvoerder der takrijkste, twaalfde, groep bepaalde zich tot dusver bij het uitspreken der wenschen van de bevolking eveneens tot een soort historisch overzicht.

Dat is nu anders geweest. De heer Mr. G. V i s s e r i n g, die ook ditmaal weder namens „de geheele bevolking" de gelukwenschen overbracht, heeft géén terugblik geworpen over het afgeloopen jaar — waarbij trouwens al heel weinig te zien zou zijn geweest — maar hij heeft eerder een soort van opsomming van de wenschen der bevolking geformuleerd, eene uitnoodiging tot handelen tot de Regeering gericht, en daarbij ook een woord van waarschuwing niet achterwege gelaten; zij het ook, dat de vorm, waarin dit was ingekleed, uit den aard der zaak hoffelijk was in de hoogste mate.

Toen de „twaalfde groep" voor den Troon was geleid, sprak de heer Vissering als volgt:

„Excellentie!

Nu het aan Hare Majesteit onze Geëerbiedigde Koningin wederom gegeven is geweest om een jaar lang over de bevolking van Nederland en van Nederlandsch-Indië te regeeren, kan de twaalfde groep, omvattende ongeveer de geheele bevolking dezer Koloniën in hare verschillende schakeeringen, zich opnieuw gelukkig achten ook weder op dezen jaardag hare hulde te brengen, en van hare vreugde te doen blijken door ter openbare audiëntie hiervan getuigenis af te leggen; en de woordvoerder van deze groep kan ook weder met opgewektheid getuigen, dat, in het algemeen genomen, het afgeloopen jaar een van voorspoed is geweest voor de bevolking, dat geen groote rampen haar hebben getroffen, en dat geen ernstige stoornissen van den vrede in deze uitgebreide gewesten zijn te vermelden.

Niet alleen dus hebben vele factoren samengewerkt om deze Koloniën tot verderen bloei te brengen, maar in zeker opzicht zijn zij zelfs een nieuw stadium ingetreden; in tot nu toe ongekende mate hebben vreemdelingen belangstelling getoond voor deze landen, en hebben velen hunner, van verschillende nationaliteiten, niet geschroomd groote kapitalen beschikbaar te stellen om ondernemingen van cultuur en van nijverheid tot verdere ontwikkeling te brengen of nieuwe op te richten. Of in alle opzichten deze invasie van vreemd kapitaal, zooals zij veelal genoemd werd, alleen voordeel en vooruitgang voor onze Koloniën zal brengen, en of althans niet economische stoornissen daaruit zullen voortvloeien, zal de toekomst moeten leeren.

Geen enkele ontwikkeling kan echter geheel zonder stoornis in bestaande toestanden plaats vinden; deze mogelijkheid, of zelfs waarschijnlijkheid, behoeft dus geen reden te zijn om de oogen te sluiten voor den invloed ten goede, welke ontegenzeggelijk ook daaruit kan voortkomen.

Mogen dan echter degenen, die geroepen zijn om mede te regeeren over deze Koloniën, evenmin de oogen gesloten houden voor deze nieuwe ontwikkeling, en tijdig medewerken tot het treffen van die maatregelen, dat Nederlandsch-Indië ook zich zelf aan deze nieuwe toestanden aanpasse, opdat uit eene traagheid in dit opzicht niet de conflicten zullen voortspruiten, welke wegens het optreden van anderen mogelijk worden geacht, doch welke met voorzichtig en vooral vooruitziend beleid zeer waarschijnlijk afgewend kunnen worden.

Moge dan o.a. aan Nederlandsch-Indië spoedig die zelfstandigheid worden geschonken, dat het meer vrijheid verkrijgt om in zijn eigen huishouding en zijn eigen geldbehoeften te voorzien; zoodat bijvoorbeeld gelden voor groote productieve werken, als het aanleggen van spoorwegen, niet meer uit de gewone middelen moeten gevonden worden; maar moge ons Indië dan ook toonen zijn eigen binnenste met helderen blik te kunnen beschouwen, zijn eigen zwakheden te doorzien en te verbeteren, opdat — om slechts enkele punten aan te stippen — de Gemeenten en Gewesten die toch i n n a a m reeds een zelfstandig bestaan hebben verworven, ook zooveel mogelijk een eigen financiëel evenwicht verkrijgen, zij het dan ook onder voortdurend toezicht van het centrale gezag; en ook, bijvoorbeeld, dat eindelijk beter worde geregeld de rechtspositie der alhier duurzaam gevestigde Chineezen, die toch tot de meest nijvere inwoners onzer Koloniën zijn te rekenen.

De vervulling dezer redelijke wenschen zal zeker tot de verhooging van den bloei onzer Oost-Indische Koloniën medewerken. Moge het daarom ook aan deze twaalfde groep vergund zijn, naast het brengen van eerbiedigen groet aan H. M. en het uitspreken van de beste wenschen voor het heil van Haar en van Haar Doorluchtig Stamhuis, hetgeen wij hierbij van ganscher harte doen, ook den wensch te uiten, dat het aan onze geliefde Koningin, die steeds getoond heeft zoo mede te leven in het wel en wee Harer onderdanen, gegeven moge zijn, onder Haar zegenrijk bestuur ook eene ontwikkeling dier Koloniën in die richting te beleven."

Het antwoord van den Gouverneur-Generaal op deze rede was zeer kort.

Behalve de instemming met de heilwenschen, door den heer Vissering uitgesproken, welke natuurlijk van ganscher harte ging, maakte het door den Landvoogd gesprokene op ons den indruk van vaagheid, zegt bovengenoemd blad.

Alleen aangaande de verbetering van de rechtspositie der Chineezen gaf de Gouverneur-Generaal eene eenigszins positieve toezegging. Die zou binnenkort worden geregeld. Voor het overige zeide Z. Excellentie diligentie toe, en verzekerde dat de gewenschte zaken „de aandacht der Regeering hadden"; enkele zelfs „de volle aandacht".

Ongeduld.

Over het algemeen spreekt de Indische pers de meening uit, dat zij van G.-G.-Idenburg meer d a d e n verwachtte. Zoo schrijft o.a. D e J a v a b o d e van 30 Aug. j.l. in een hoofdartikel, getiteld l e v e n onder meer:

„In bijna elk Indisch blad hebben dezer dagen artikelen gestaan, waarin de redacties, elk op haar eigen wijs, van haar ongeduld blijk geven. Dit is een onafwijsbaar teeken. En zeer zouden wij ons vergissen, wanneer deze artikelen niet vrijwel de algemeen onder het publiek heerschende meening weergaven.

Er gebeurt niets, er wordt niet gehandeld, zoo is de algemeene indruk; er wordt enkel gepeinsd, gemediteerd... Een enkel belad verontschuldigt nog het gebrek aan daden door de moeilijkheden, waarvoor het beleid van den vorigen landvoogd diens opvolger zou hebben gesteld, maar het wordt al spoedig door een collega terecht gewezen — en tot eene andere slotsom dan de overige kan het overigens toch niet komen.

Is dit ongeduld gerechtvaardigd?

Wil men het beleid van den tegenwoordigen landvoogd met juistheid beoordeelen, dan dient rekening gehouden met de maatregelen, welke onder het bewind van zijn voorganger en in overleg met hem zelf zijn ontworpen en thans in een meer of min gevorderd stadium van voorbereiding of van uitvoering zijn gekomen.

Het is een heel programma, hetwelk thans bij de Regeering onder handen is, een programma, waarvan de uitvoering op zichzelf reeds een goed deel van een landvoogdelijk tijdvak zou vermogen te vullen.

Heeft men niet de oplossing van het vraagstuk van de particuliere landerijen, hetwelk door den minister Idenburg ondernomen, thans door hem als Landvoogd zal worden volvoerd? Heeft men niet met de reorganisatie van de politie op Java, waarvan het ontwerp op de goedkeuring van de Staten-Generaal wacht? den spoorwegaanleg op Zuid-Sumatra, waarvan de definitieve voorstellen thans bij de Regeering zijn ingediend? de ingrijpende hervorming en reorganisatie, betreffende het apanagestelsel in de Vorstenlanden; de omvangrijke reorganisatie van het Binnenlandsch Bestuur, medebrengende de verdeeling van Java in gouvernementen; de hervorming van de politie-rechtspraak; de wijziging van de koelie-ordonnantie; de onderwijs-conversie in de Minahassa; den aanleg, niet te vergeten, van tal van grootsche havenwerken, ten behoeve der voornaamste zeesteden van Indië, om niet eens te spreken van de nog steeds bij de Tweede Kamer aanhangige

wetsontwerpen tot wijziging van het Regeeringsreglement en van de Comptabiliteitswet, met de bedoeling Indië zekere mate van financieele autonomie te verschaffen, of van de uitvoering van de plannen tot uitbreiding van het Inlandsch Onderwijs, welke een vorige Kamer goedkeurde?

Werkelijk, er is arbeid genoeg aan den winkel! In de machinekamer is alles in vollen gang en het schip komt vooruit, al blijkt daar voor de passagiers niet van door het opduiken, het voorbij varen en verdwijnen van bergtoppen en eilanden. Voor dezen blijft het steeds dezelfde egale zee, lucht en water, niet anders; met weinig geluid uit de machinekamer, juist alsof men stilstond.

Zal de kapitein echter niet eens spreken? Zal hij den passagiers niet eens zeggen, waarheen de koers staat, welke de snelheid is, hoe men vordert?"

De Werving.

De Locomotief van 27 Augustus j.l. hieraan een hoofdartikel wijdend, wijst op de verschillende laakbare praktijken, en vreest dat deze op een crisis zal uitloopen. Het stelt de vraag: Hoe dit te voorkomen? Waarop het antwoordt:

„Velen staan de directe werving van overheidswege voor, een vraagstuk dat theoretische bekoring heeft, maar waarvan wij de consequenties nog zouden moeten bestudeeren. In elk geval zou dit denkbeeld langdurig beraad eischen en geen dadelijke hulp kunnen brengen. Spoedig en draadkrachtig handelen zou misschien wel mogelijk zijn door de wervingsvergunningen slechts uit te reiken aan weinige kapitaalkrachtige, goed georganiseerde firma's, die een algemeen gevestigde reputatie hebben op te houden. Beperkt tot een overzichtelijk gebied zou de overheid dan een veel scherper en ook strenger beschreven toezicht kunnen oefenen en overigens haar krachten kunnen concentreeren op de bestrijding der clandestiene werving. Eenigszins als ten aanzien van het opium- en beleeningskwaad geschied is, zouden wij het wervingsbedrijf eenigermate willen zien gemonopoliseerd in handen van betrouwbaren. Dat is wellicht de eenige wijze ter voorkoming, dat de werving voor het volk een ramp, voor ons koloniaal beleid een schande wordt. Maar ook deze maatregel zal niet geheel kunnen baten, als de Regeering de contrôle op de werving niet losmaakt van de bestuursorganen en in handen stelt van een afzonderlijk georganiseerd, voldoende talrijk personeel. Dat zal nieuwe kosten meebrengen, maar die voor een deel gedragen zouden mogen worden door de dan terecht bevoorrechte monopoliehouders.

Tot nu is onze indruk, dat het wervingsgevaar door de Regeering niet voldoende wordt doorzien, of anders onderschat."

Inlandsch Onderwijs.

Bij gouvernementsbesluit is voor zooveel noodig krachtens koninklijke machtiging bepaald, dat ter hoofdplaats Makasser wordt opgericht een opleidingsschool voor Inlandsche ambtenaren, tevens kweekschool voor Inlandsche onderwijzers ingericht voor 90 leerlingen. Het personeel wordt vastgesteld als volgt: 5 Europeesche onderwijzers, en wel: 1 directeur, 1 eerste onderwijzer en 3 onderwijzers, 2 inlandsche taalonderwijzers, 1 voor de maleische en 1 voor de makassersche talen, of indien en voor zoolang als mogelijk, een en ander ter beoordeeling van den directeur van onderwijs, eeredienst en nijverheid, 1 Inlandsche taalonderwijzer voor die talen en 1 Inlandsche onderwijzer in het handteekenen.

Openbare ambten voor vreemde Oosterlingen.

De gouverneur-generaal heeft aan de hoofden van gewestelijk bestuur doen weten, dat het Z.Ex. in verband met de wet tot regeling van het Nederlandsche onderdaanschap rationeel en gewenscht voorkomt, dat voortaan voor openbare bedieningen welke door vreemde Oosterlingen worden bekleed, zooals die van wijkmeester, hoofd van vreemde Oosterlingen, Chineesch lid eener wees- en boedelkamer en dergelijke, geene personen worden bestemd die geen Nederlandsch onderdaan zijn.

Vóór in dezen zin instructiën vast te stellen, wenscht de G. G. eerst advies omtrent de praktische uitvoerbaarheid van zijn voornemen.

Djokja vooruit.

Naar de correspondent van De Locomotief vernam, zou in de eerste dagen van September de heer Lovink, directeur van het departement van Landbouw, weder te Djokja komen. Het doel van zijn komst is het leiden van een vergadering, waar besproken zal worden het deelnemen van Ned.-Indië aan de internationale rubbertentoonstelling, die in Juni van het volgende jaar te Londen zal worden gehouden.

Tot deze bijeenkomst waren uitgenoodigd de voorzitters van de verschillende landbouwvereenigingen in Ned.-Indië, terwijl behalve de directeur ook een paar andere ambtenaren van het departement van Landbouw daaraan zullen deelnemen. Misschien zal ook de consul-generaal van Groot-Brittannië en Ierland te Batavia bij die conferentie tegenwoordig zijn.

Nu Java en trouwens geheel Ned.-Indië een belangrijke rubbercultuur heeft, en deze nog steeds meer wordt uitgebreid, behoort aan een internationale rubbertentoonstelling zeker deelgenomen te worden, en een daar behaald succes kan voor de cultuur in deze landen van overwegende beteekenis zijn.

Als de correspondent wel ingelicht is, zullen te Djokja voorbereidende besprekingen over deze zaak worden gehouden en zal dan wel eene commissie worden samengesteld om de deelneming verder practisch te regelen.

Djokja in het midden van Java gelegen en met een goed klimaat begunstigd is de aangewezen plaats voor het houden van vergaderingen, waar het min of meer algemeene belangen betreft. Vroeger bleek de regeering hier niet gaarne gouvernementsbureaux te vestigen, althans niet meer dan noodig was, omdat Djokja niet rechtstreeks tot het gouvernementsgebied behoort, doch thans schijnt dit standpunt verlaten te zullen worden, daar hier waarschijnlijk het hoofdbureau van een waterstaatsafdeeling zal komen. De resident van Djokja zal dit ook wel gaarne zien, wijl hij dan later bij eventueel nog voorkomende waterquaesties gemakkelijk deskundig advies zal kunnen inwinnen.

Als nu eindelijk de N.-I. Sp.-Mij. haar werkplaatsen inderdaad van Semarang naar Djokja overbrengt, wat al zoo lang in de pen en ook gedeeltelijk voorbereid is, dan zal deze stad een flinke uitbreiding ondergaan.

Sinds eenigen tijd heeft men hier reeds interlocaal telefoonverkeer met verschillende plaatsen in Midden- en Oost-Java en vermoedelijk zal men hier nu ook spoedig met Bandoeng en Batavia kunnen spreken. Of liever men kan dit nu reeds, wijl de verbindingen gereed zijn en het wachten is nu alleen maar op openstelling voor het publiek.

Dit alles wijst op vooruitgang van Djokja.

WEST-INDIË.

SURINAME.

Aan Het Alg. Hblad werd uit Paramaribo geschreven, dat een proefzending van 10.000 Surinaamsche sinaasappels naar Nederland werd gezonden.

Reeds meermalen is een proef genomen met de verzending van sinaasappels uit Suriname naar Nederland. Zoo werden in 1907 door den toenmaligen Directeur van plantage Voorburg, den heer Gefken, sinaasappelen van kleine landbouwers opgekocht en met gunstigen uitslag naar Nederland gestuurd. Het bleek dat in het seizoen van aankomst (Augustus-October) het Hollandsche publiek gaarne een goeden prijs voor de vruchten betaalde.

Een paar proefzendingen, in 1908 en in 1909 naar Nederland gestuurd door de zorgen van het departement van den landbouw in Suriname, die daarbij welwillende medewerking van den Koninklijken West-Indischen Maildienst mocht ondervinden hadden eveneens een gunstig resultaat.

Door dr. Van Hall, den vroegeren directeur van den landbouw, werd in een bulletin over „proefzendingen van sinaasappels en mandarijnen", dat gunstig resultaat vermeld en de conclusie getrokken, dat de proefzendingen voor Suriname het uitzicht hebben geopend op een loonende sinaasappelcultuur voor export.

Het is hopen, dat de verwachtingen omtrent deze proefzending zullen worden vervuld, vooral nu er weer zulk een voor de bacoven-cultuur teleurstellend feit werd geconstateerd.

De vertegenwoordiger der United Fruit Co. te Paramaribo, Williams, is toch tot de ontdekking gekomen, dat de gevreesde Panama-ziekte ook de Congo-variëteit aantast, die tot nu toe daarvoor immuun geacht werd.

Teleurstellend is ook een bericht van den correspondent van Het Alg. Hblad. over den toestand der koloniale financiën. Wij ontleenen aan zijn schrijven het volgende:

Tot overmaat van ramp is heden een nota verschenen van den waarnemend administrateur van financiën, die eenige feiten aan het licht gebracht heeft, waarvan men zich geen rekenschap had gegeven. Men had een vaag gevoel, dat verschillende gesloten leeningen (leening op korten termijn, leeningen voor immigratie en productieve werken) ruim voldoende zouden zijn om nog jaren lang in den dienst te voorzien. Het blijkt nu echter, dat de fondsen van al die leeningen tezamen reeds eind 1911 bijna geheel verbruikt zullen zijn, zoodat voor immigratie en voor productieve werken na dat tijdstip uit te voeren, opnieuw geleend zal moeten worden.

En dan is deze nota nog maar een voorloopige van den waarnemend titularis. De aangevangen studie van den stand der koloniale geldmiddelen wordt door hem voortgezet, om zoo spoedig mogelijk een „volledig overzicht" te kunnen geven.

CURAÇAO.

Met het oog op de Curaçaosche hoedenindustrie schreef de Cur. Courant:

„De onverklaarbare houding van de douane-autoriteiten te New-York inzake den invoer van Curaçaosche stroohoeden is nog altijd oorzaak, dat onze hoedenexporteurs die voor hen zeer belangrijke markt moeten schuwen. De terugslag hiervan is voor de hoedenindustrie des te gevoeliger, aangezien de Europeesche markten thans niet gunstig gestemd zijn voor het artikel, waarvan groote partijen in het Europeesche afzetgebied voor rekening der Curaçaosche exporteurs op koopers liggen te wachten.

Intusschen heeft de Kamer van Koophandel alhier naar men ons meedeelt, de zaak ter harte genomen. Dezer dagen besloot zij n.l. een commissie van twee leden te benoemen en den Gouverneur te verzoeken een derde lid daaraan toe te voegen, welke commissie tot taak zal hebben het opgeven van certificaten omtrent den marktprijs der naar New-York te verschepen hoeden. Men hoopt hier en vertrouwt te New-York ook van deskundige zijde, dat een dergelijke maatregel de gewenschte gevolgen zal hebben.

Ter verzekering van een bevredigende oplossing besloot de Kamer van Koophandel tevens den Gouverneur te verzoeken de tusschenkomst van de diplomatieke of consulaire vertegenwoordigers van Nederland in de Vereenigde Staten in te roepen, terwijl zij zich bovendien met het verzoek om medewerking in dezen zal wenden tot de Nederlandsche Kamer van Koophandel te New-York, welke corporatie reeds bij vroegere gelegenheden blijken van belangstelling in onze kolonie heeft gegeven."

WAT DE INLANDER ZEGT.

Het afleggen van valsche getuigenissen. Is het inroepen van den bijstand van een procureur-bamboe door een Inlandsch rechtzoekende, waarover het een en ander werd gezegd in Het Kol. Weekblad van 25 Augustus 1910 no. 34, reeds een algemeen gebruik geworden, waaraan vele nadeelen voor den Inlander zijn verbonden, in de **Perniagaän** van 11 Juli 1910 no. 152, wordt op een niet minder verkeerden toestand in de Inlandsche maatschappij gewezen, n.l. het afleggen van valsche verklaringen voor de rechterlijke autoriteiten, met het doel den beschuldigde te bezwaren en het daarheen te leiden, dat deze, door de oplegging van een vrijheidsstraf, geheel of tijdelijk uit zijne omgeving wordt verwijderd.

Door de redactie van dit blad wordt gewezen op het onlangs verschenen werk van den heer M. L. M. van der Linden, substituut-griffier bij den Landraad te Sampang (Madura), getiteld „Het Recht in Nederlandsch-Indië".

Vroeger bij verschillende Landraden op Java en Madura werkzaam geweest zijnde, heeft de schrijver de gelegenheid gehad, de noodige ondervinding op te doen. Die ervaringen heeft hij thans in dit werk, vergezeld van de noodige praktische aanwijzingen, medegedeeld.

Van 1 Januari tot 31 Maart 1910, zegt de schr., werden door den Landraad te Sampang 70 strafzaken behandeld of afgedaan. Van de 70 opgemaakte vonnissen hielden 48 een vrijspraak in wegens gebrek aan bewijs en wegens overtuiging van den Landraad, dat de beschuldigden het voorwerp waren geweest van kwaadsprekerij hunner vijanden.

Uit de voorloopige onderzoeken, welke gehouden werden, konden de misdrijven ten duidelijkste blijken, doch, in al die zaken hadden de getuigen valsche en onware verklaringen afgelegd, zooals op de terechtzitting duidelijk bleek.

Volgens het Inlandsch Reglement zijn op Java en Madura met de uitoefening der politie en het onderzoek naar de gepleegde misdrijven en overtredingen van Inlanders en daarmede gelijkgestelden belast de navolgende personen:

1e. Het dessahoofd; 2e het districtshoofd en diens ondergeschikten; 3e. de Inlandsche officieren van justitie, als: hoofddjaksa's, djaksa's, adjunct-djaksa's; 4e. de regent; onderregent en patih; 5e. de controleurs van politie met schouten, onderschouten, politieopzieners en wijkmeesters; 6e. de assistent-resident; 7e. de resident; 8e. hoofden van de vreemde Oosterlingen, als Chineezen, Arabieren en Mooren, terwijl een ieder, die van eenig misdrijf kennis draagt, verplicht is de noodige aanwijzingen en inlichtingen aan de autoriteiten te verschaffen.

Voor den Inlander in het binnenland zijn de dessa- of dorpshoofden en de lagere politieambtenaren gewoonlijk de personen, waarmede hij, ingeval van het begaan van kleine misdrijven en overtredingen in aanraking komt.

Bij belangrijker overtredingen en misdrijven treden de wedono en adjunct-wedono meer op den voorgrond; althans zoo moest het zijn, doch in de werkelijkheid laten deze autoriteiten het onderzoek veel al aan de dessahoofden over en bepalen zij zich tot het teekenen van hun proces-verbaal van voorloopig onderzoek en opzending met de bescheiden aan den Regent van den beklaagde.

Die opzending moet, volgens de voorschriften, spoedig geschieden, maar in de werkelijkheid zijn daarmede wel eens maanden gemoeid. Zulks vindt een oorzaak in het feit, dat die Inlandsche autoriteit overstelpt is met andere bezigheden, waarvan de afdoening eveneens dringend noodzakelijk is.

Ook laat men de opmaking van het proces-verbaal van voorloopig onderzoek wel eens over aan de Inlandsche schrijvers.

Doch, er is meer. Wanneer het Europeesch bestuur kennis neemt van een belangrijk misdrijf, dan wordt het betrokken districtshoofd gewoonlijk bij die autoriteit geroepen.

Aan dat Inlandsch hoofd wordt dan een zeker tijdsverloop gegeven om de zaak te onderzoeken, en daarbij dan een zekere bedreiging gevoegd, die hierop neerkomt, dat, wanneer geen klaarheid in de zaak kan worden gebracht, zulks van schadelijken invloed is op de bevordering. Ook wordt wel met ontslag uit de betrekking gedreigd.

Te Soemenap schijnt die toestand niet meer te bestaan, doch, volgens den schrijver, wordt hij elders op Java wel degelijk aangetroffen.

Het gevolg van zulk een optreden laat zich gemakkelijk raden.

Klaarheid in misdrijven moet er zijn en om daar aan te kunnen voldoen, getroosten de betrokken Inlandsche hoofden zich belangrijke geldelijke offers, waarvoor zij, tegen betaling, tal van Inlanders uitzenden om rechts en links berichten in te winnen.

Zoo hield een vroegere wedono, thans djaksa bij een Landraad, van zijn maandelijksch inkomen van f 260, destijds slechts f 40 of f 50 over. Dat men zich dan wel eens op minder geoorloofde praktijken werpt, is natuurlijk niet goed te keuren, maar toch verklaarbaar.

Die uitgezonden personen zijn de spionnen der hoofden, die men overal in de dorpen op Java en Madura kan aantreffen en die de bevordering in den staatsdienst van laatstgenoemden moeten schragen.

Hoewel een deel der bevolking, meer in het bijzonder de lieden, die door de begane misdrijven zijn geschaad, deze spionnen in hunne taak steunen en zoo noodig bereid zijn daarvoor onware verklaringen af te geven, zoo is de beschreven toestand toch voor vele Inlanders in het dorp een ware ramp, vooral als die spionnen op goeden voet staan met het dessabestuur en dit die gelegenheid benut om zich van vóór hen lastige lieden te ontdoen.

Dan zijn velen, tegen betaling, steeds bereid valsche verklaringen af te leggen en schroomen zij niet iemand van moord of diefstal te beschuldigen en hem zoodoende voor den rechter te brengen.

Wel is waar, moet de voor den rechter afgelegde verklaring worden beëedigd op den Koran, maar daarvoor is men allerminst bevreesd, waar de Koran's vloek door enkele tooverspreuken en door betooverd water spoedig te niet kan worden gedaan.

Uit het bovenstaande kan wel blijken, dat de tegenwoordig bestaande toestanden op Java en Madura het afleggen van valsche verklaringen en getuigenissen in de hand werken; zeker althans is het feit, dat dientengevolge vele Inlanders in de gevangenissen zuchten, in afwachting dat door den Landraad hunne zaken in behandeling zullen worden genomen.

De afwezigheid van zoovele kostwinners, maakt, dat de vrouwen, in het belang van het onderhoud van het gezin, hunne goederen moeten verpanden of verkoopen of elders op minder eervolle wijze aan geld moeten komen.

Ook maakt men van de jeugdige gevangenen in de gevangenissen, die in de omgeving van beroepsmisdadigers verkeeren, slechte menschen, die, zonder daartoe te zijn aangelegd, het beroep van moordenaar en dief in de gevangenis leeren en bij ontslag het gilde van het slechte volk op Java, dat tegenwoordig talrijk is, versterken.

Op grond van een en ander acht de heer V a n d e r L i n d e n het oogenblik gekomen voor het bestuur, om het hier behandelde onderwerp goed onder de oogen te zien en door het nemen van voorzieningen aan het afleggen van valsche verklaringen en getuigenissen een einde te maken.

Zijns inziens zal het ondermeer in de eerste plaats noodzakelijk zijn, dat geen enkel persoon in een Landraad zitting neme, die met een strafzaak ook maar eenige bemoeienis heeft gehad, of op eenigerlei wijze daarmede in betrekking staat.

Een Hollandsche-Maleische school t. Westk. van Sumatra gewenscht. Blijkens de **„Pertja Barat"** van 9 Juli 1910 no. 77, is, in verband met het algemeen heerschend begrip, dat de Nederlandsche taal de noodige kennis moet bijbrengen aan den inlander, door de inheemsche bevolking van de Padangsche Beneden- en Bovenlanden en Tapanoeli, een verzoekschrift aan den Gouverneur-Generaal en aan de Staten-Generaal ingediend, om een Hollandsch-Maleische school ter Westkust van Sumatra opgericht te krijgen.

Tot heden werd op dit verzoek echter nog geen beslissing genomen.

Toch hopen de verzoekers, als zijnde trouwe onderdanen van het N.-I. Gouvernement, dat men zich in Nederland hunne bede zal weten te herinneren.

Dat de kennis van de Nederlandsche taal door de inheemsche bevolking meer en meer op prijs gesteld wordt, blijkt o. a. uit het feit, dat de inlandsche ouders uit de Padangsche Bovenlanden en Tapanoeli met groote geldelijke opofferingen hunne kinderen naar de Zusterschool te Padang zenden.

Die onkosten bedragen per kind en per maand ter hoofdplaats:

aan voeding en logies	f 8.—
aan schoolgeld	„ 5.—
aan wasch, kleeding enz.	„ 2.—
Totaal	f 15.—

Ingeval van ziekte komt daarbij nog de doktersrekening.

Op de hoofdplaatsen van eenige beteekenis in het gouvernement van de Westkust van Sumatra bestaan reeds particuliere scholen, waar de kinderen van Nederlandsche onderwijzers onderricht in de Nederlandsche taal kunnen ontvangen, maar — zooals bekend is — worden de lessen in de avonduren gegeven en komt er na de studie van den dag van dat avondonderwijs niet bijzonder veel terecht.

Daarbij komt het bezwaar, dat aan de toelating op de Zusterschool ook enkele moeilijkheden zijn verbonden en dat men niet licht — ook na behoorlijk voltooide studies — op de Hollandsche school wordt toegelaten, hetzij uit gebrek aan ruimte, hetzij wegens te hoogen leeftijd.

Het blad wijst er op, hoe in **De Sumatra Bode** te lezen was, dat onlangs, tijdens een der vacanties, 72 inlandsche kinderen, begeleid door hunne ouders, zich op de hoofdplaats als leerlingen voor de Hollandsche school hadden aangemeld, maar dat daarvan slechts 5 werden toegelaten, n.l. zij, die zich voor D o c t e r D j a w a wenschten te bekwamen.

Dat al die ouders met hunne kinderen bitter teleurgesteld naar huis gingen, spreekt vanzelf.

Op de Hollandsch-Chineesche school te Padang zijn 155 leerlingen, maar niettemin werden daar onlangs 30 nieuwe leerlingen toegelaten.

De Chineezen zijn ten deze dus beter af dan de inheemsche bevolking.

Ook daarom is de oprichting van een Hollandsch-Maleische school dringend noodzakelijk, aldus besluit de **Pertja Barat.**

Het onderwijs op de scholen in Groot-Atjeh. — In de **Pertja Timor** van 11 Juli 1910 no. 55 wordt vermeld, dat het onderwijs op de moekimscholen in Groot-Atjeh, de warme belangstelling heeft van 't bestuur.

Ook schat een groot deel der inheemsche bevolking blijkbaar dat onderwijs op prijs, begrijpende, dat het verkrijgen van wetenschappelijke kennis noodig is voor een behoorlijk maatschappelijk bestaan.

Gaat men de absentielijsten na, dan blijkt het schoolverzuim minimaal te zijn.

Te Oelée-Lheue is thans de eerste inlandsche meisjesschool geopend, welke door plm. 25 meisjes wordt bezocht. Een met Europeanen gelijkgestelde Amboneesche dame geeft er onderwijs in het lezen, schrijven, rekenen en vrouwelijke handwerken.

Het onderricht in het batikken geschiedt door een Javaansche vrouw.

Een en ander zal zeker aan de pacificatie van het gewest zeer bevorderlijk zijn.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Van Peking naar Taskend. Reis door Midden-China en Turkestan (Ho Po van 20 Juli 1910 no. 377). — Het ruilmiddel, dat in Midden-China heden ten dage gebruikt wordt, is nog steeds hetzelfde, als dat hetwelk in vroegere eeuwen in omloop was, n.l. doorboorde stukjes zilver en oud koper.

Hoewel de stad Honanfu per spoor slechts twee dagen van Peking verwijderd is, wordt daar toch nog het oude zilver als betaalmiddel gehandhaafd *).

Het zilver wordt met bijlen in kleine stukjes gekapt en heeft dan in elke provincie en in elk dorp zelfs eene plaatselijk vastgestelde waarde, die onderling nog al verschilt.

Dit ruilmiddel is nog slechter, dan dat van Siam.

Papiergeld is over het algemeen in de provincies niet gewild.

Twee instellingen brengen echter in dezen ouden toestand verandering, n.l. de postkantoren en de spoorwegen.

Het aantal postkantoren neemt steeds toe en tengevolge van den aanleg en de exploitatie van de spoorwegen wordt de verwijderste bevolking in het wereldverkeer opgenomen.

De waarde van de postzegels, postwissels, enz., moeten op de postkantoren in dollars of in papiergeld, waarvan de waarde in letters is uitgedrukt, worden betaald, evenals de plaatskaarten en bagagebiljetten op de spoorwegen. Dientengevolge neemt de omloop van dollars in Groot-China toe.

Den 7den dag van de reis kwamen de reizigers te Tungkwan aan, alwaar eene oude militaire versterking werd bezocht, die op een rots, te midden van een hooge heuvelrij is gelegen.

Men had toen de provincie Honan verlaten en het gebied van de provincie Shensi betreden.

*) Blijkens het medegedeelde in het Kol. Weekblad van 15 September 1910 no. 37, is in dit gebrek, door aanmaak van goud-, zilver- en kopergeld door de Munt te Peking gedeeltelijk reeds voorzien.

De oever van de Weihorivier werd te voet gevolgd, welke rivier een zijtak is van de Hongho.

Den volgenden dag kwam men aan een tempel, met name Hoa Yin Miao, een der fraaiste godshuizen van geheel China.

De grootte en het decoratief van dit kerkgebouw, kunnen, evenals de inrichting, best de vergelijking met den tempel te Peking doorstaan.

Maar welk een verwaarloozing en welk een opeenhooping van vuilnis.

Men geraakte bij het zien daarvan ontsteld!

De fraai gebeeldhouwde nokken waren beschadigd en lekten. De motieven van de fraai bewerkte deuren waren nauwelijks te herkennen of waren zelfs in het geheel niet zichtbaar.

De vuiligheid van de varkens droogde op den grond, om, verzameld, te dienen als meststof voor de omliggende tuinen.

Barbiers, bedelaars, gekleed in slecht gewaad en onverzorgde honden beschouwden dit godshuis als hun dagelijksch verblijf.

Het schijnt, dat de oude reine Boeddhistische godsdienst begint te kwijnen.

Nog ellendiger is het feit, dat deze tempel is omgeven door een complex van gebouwen van ontucht waarin de behaalde winsten voor een gedeelte dienen als inkomsten van de priesters.

Toch ligt het gebouw met zijn omgeving in de schaduw van een reeks bergen, waarvan de middelste hoogste top den naam van „Huashan" draagt en door het volk als „heilig" wordt beschouwd, waar tal van geesten verblijven.

Op den zooeven genoemden top ligt een groot stuk steenkool van ruwen vorm, dat, naar het Westen neigend, des avonds glinstert, wanneer de omringende bergen in donker zijn gehuld.

Den grooten weg van Tungkwan naar het Westen volgende, kan men daar een rij geplante groote boomen aantreffen, die, in het warme jaargetijde, aan tal van vermoeide en verhitte reizigers een goede schuil- en rustplaats zouden kunnen aanbieden.

Deze boomen zijn tot aan Kuldja (Turkestan) geplant door den oud-gouverneur-generaal Tso Tsung Tang, toen hij daar met een militaire macht gelegerd was, tijdens 'n opstand in Chineesch-Turkestan, dat, onder Islamschen invloed, was gebracht.

De bevolking benut thans het hout dier boomen voor brandhout en kapt ze met dat doel om.

Niemand trekt zich van dien toestand iets aan, en denkt er aan om de omgekapte boomen door jonge planten te doen vervangen.

Het zal dus niet zoo heel lang meer duren of ook deze fraaiïgheid van China zal tot het verleden behooren.

De weg van Tungkwan naar het Westen is slecht. Eigenlijk kan men dit pad geen weg noemen. De modder en het water maken het terrein tot een soort van moeras, waardoor de communicatie voor personen en goederen zoo goed als onmogelijk wordt.

De gemeenschap wordt dan ook meer onderhouden door de langs het pad gelegen tuinen, die niet van omheiningen zijn voorzien en dientengevolge aanzienlijke schade lijden. Doch de belanghebbende tuineigenaren berusten daarin en dragen de schade met geduld.

Te Huachow zagen de reizigers een verwaarloosde militaire versterking, die in het jaar 1861 goede diensten heeft bewezen en in de geschiedenis een zekere rol heeft gespeeld.

De Mohamedanen hebben in dat jaar daar vreeselijk huisgehouden en tal van menschenlevens en bezittingen verwoest.

Die onrust werd in het jaar 1878 gedempt.

Buiten den Westelijken muur van deze plaats heeft men thans een nieuwe vestiging gemaakt met een flinke markt, die druk wordt bezocht.

In de nabijheid daarvan, aan den voet der omliggende heuvels, treft men een plaats aan, Lin Ting Hsien geheeten, welke bekend is door de aanwezigheid van warme bronnen. De gegoede ingezetenen van Sianfu maken daarvan gebruik en bouwen er villa's om er in den warmen tijd verblijf te houden.

Ook ligt hier het graf van keizer Tjin Sie Ong, die den beroemden Chineeschen muur heeft doen vervaardigen.

Van deze plaats kan men de Weiho waarnemen, die, naar het Noorden stroomende, zich uitstort in de Honghorivier.

Nadat men een brug van 1/8 mijl lengte en eene vlakte met tal van graven had gepasseerd, trad men door een groote poort Sianfu, de oude hoofdstad van de provincie, Shensi, binnen.

Van Vreemde Koloniën.

Onderwijs in Engelsch-Indië.

In afwachting van het algemeen verslag betreffende de tienjaarlijksche volkstelling is o.a. door het departement van onderwijs een rapport uitgebracht over de uitkomsten in het tienjarig tijdvak 1899/'09.

Daaruit blijkt, dat in het laatste jaar het totaal aantal leerlingen, die de verschillende inrichtingen van onderwijs bezochten, 6 millioen bedraagt, of 34 percent meer dan in het eerste jaar van genoemd tienjarig tijdvak. Opmerkelijk was daarbij het verschijnsel, dat het aantal vrouwelijke leerlingen in dat tijdvak met 64 percent toenam.

„Het is waar, merkt de Times of India op, dat slechts een onbeduidend aantal meisjes de inrichtingen bezoeken, waar meer uitgebreid onderwijs wordt gegeven. Niet minder dan 36 percent der meisjes bezoeken scholen beneden het peil van die waar gedrukte boeken worden gebruikt. Maar het moet alreeds voldoening geven, dat het vooroordeel tegen het leeren lezen en schrijven van meisjes gaat verdwijnen, hetgeen aan den maatschappelijken vooruitgang moet ten goede komen, die bijna geheel afhangt van de mate van verlichting der Indische vrouwen."

De totale kosten van het onderwijs in de kolonie stegen van 30 millioen tot 52 millioen gulden, waarin voor een klein gedeelte wordt voorzien door het heffen van schoolgelden, terwijl wijders daartoe wordt bijgedragen door de centrale regeering, de provinciale en gemeentelijke bestuursinstellingen en een niet onbelangrijk deel der uitgaven uit particuliere schenkingen wordt bestreden.

Terwijl de kosten, waarop een leerling jaarlijks komt te staan, gemiddeld 9 roepijen bedragen, waarvan de helft uit gemeentelijke en provinciale fondsen wordt gevonden, loopen de bedragen voor de verschillende soorten van onderwijs sterk uiteen, evenals het aandeel, dat ten laste van de centrale regeering komt.

Een leerling op de zoogenaamde „colleges" kost bijv. gemiddeld f 250 per jaar, een leerling eener elementaire school echter slechts f 4, terwijl het aandeel der centrale regeering in de kosten resp. f 192 en 60 centen per jaar bedraagt.

De Times of India wijst op het zeker hoogst verblijdend verschijnsel, dat terwijl het bezoek aan de rechtscholen eene aanmerkelijke vermindering onderging, de lust bij de Indische jongelingschap om zich op eenig beroep in de technische vakken toe te leggen in hooge mate toenam.

Wat het elementair onderwijs aangaat, dat voor de groote massa van het volk is bestemd, is het Bombaysche blad wel dankbaar, wat de verkregen uitkomsten aangaat, maar toch niet voldaan:

„Niet voordat wij een geheel op zichzelf staand stelsel van elementair onderwijs hebben, dat voldoet aan de behoeften van den kleinen landbouwer, den ambachtsman, den daglooner en den kleinen winkelier, die de groote massa vormen van de bevolking, kunnen wij er op rekenen, dat de grootsche taak om het licht der kennis te brengen in de gehuchten, hoeven en werkplaatsen met goeden uitslag zal worden bekroond. Laat ons nimmer de hoogere opvoeding verwaarloozen, omdat het onze hoogescholen en colleges zijn, die de mannen moeten leveren die het werk der regeneratie van het maatschappelijk en industrieël leven op zich nemen. Maar laat ons wel het verschil in het oog houden, dat tusschen hoogere opvoeding en volksopvoeding bestaat. Als we dat doen, als wij inzien, dat de elementaire opvoeding geen voorportaal behoeft noch behoort te zijn voor de secundaire opvoeding, zal ons de taak om het onderwijs aan de massa te brengen, niet zoo ontzettend moeilijk voorkomen. In zeker opzicht staat de huidige organisatie van het onderwijs aan de vervulling van dezen wensch in den weg. De directeur van onderwijs, die veelal een hoogleeraar is, ziet zich belast met het toezicht zoowel op het elementair als op het secundair onderwijs, en het is duidelijk dat twee onderwerpen als deze, tot het ressort van een zelfde departement behoorende, in de oogen van den bestuurder veel van hun kenmerkende verschillen zullen verliezen. Wat wij noodig hebben is een bijzonder organisme, het doet er niet toe hoe men het noemen wil, dat belast is met de organisatie van en het toezicht op een stelsel van elementair onderwijs, dat geheel op zich zelf staand voldoet aan de behoeften der massa.

Een Spaansch-Engelsch-Fransche rechtbank.

Bij de in 1906 ten aanzien van de Nieuwe Hebriden gesloten overeenkomst tusschen Engeland en Frankrijk was bepaald, dat de voor die eilanden in te stellen rechtbank, zou zijn samengesteld uit Spaansche, Engelsche en Fransche rechters.

Koning Alfonso XIII, aan wien de keuze was gelaten van de Spaansche leden van dat college, heeft nu eindelijk, na vier jaren te hebben overlegd, zijn keuze bepaald.

Don Thomas Alonsono y Zaboba, oud-secretaris generaal van Puerto-Rico, is benoemd tot president van de rechtbank, graaf de Andino tot procureur generaal, terwijl voor Engeland als rechter zitting heeft een Australisch advocaat, Roseley, en voor Frankrijk de heer Colonne.

Er zijn wel meer gemengde rechtbanken in de wereld, maar die voor de Nieuwe Hebriden is mogelijk wel uniek, wijl hiervoor zoowel Europeanen als Inlanders zullen terechtstaan.

Madagaskar.

De Fransche regeering heeft aan den bekenden mijn-ingenieur, Levat, opgedragen een onderzoek in te stellen naar de minerale schatten van Madagaskar en maatregelen te overwegen, die de ontginning zouden kunnen bevorderen.

Het blijkt dus, dat de mijnwetgeving voor die kolonie, hoezeer die zich ook in de laatste jaren herhaaldelijk in de bijzondere aandacht van bestuur en wetgevers mocht verheugen, niet gegeven heeft, wat men daarvan verwachtte.

Wij hebben indertijd wel gezien, dat de onlangs afgetreden gouverneur-generaal Augagneur, oud-socialistisch burgemeester van Lyon, in de eerste dagen van zijn bestuur allerlei maatregelen trof van anti-kapitalistische strekking, doch sedert gingen den bestuurder toch de oogen open voor de onmogelijkheid, het tweeledig doel, ontwikkeling der hulpbronnen van het land en bevordering der welvaart van den inboorling, te bereiken, zonder den steun van het kapitaal.

Maar toch bleef er zeker nog van de anti-kapitalistische bestuursbepalingen genoeg over, om de ontwikkeling der mijn-industrie te belemmeren.

Men ziet er immers in Madagaskar ook in andere opzichten niet tegen op, om ter wille van den Inlander onrecht te plegen tegenover hen, die hun geld in koloniale ondernemingen belegden.

In de Dépêche Coloniale van 27 September l.l. treft men een klacht aan betreffende de behandeling van concessionarissen voor de exploitatie van boschpercelen.

Op Madagaskar bestaat de bepaling, dat de inboorling het vruchtgebruik heeft van de bosschen op domeingronden. Nu heeft het bestuur verschillende concessiën verleend voor de exploitatie van zulke domeinbosschen, zonder concessionarissen op die bepaling te wijzen.

De menschen denken kalmpjes het bosch te kunnen ontginnen, maar merken spoedig, dat de inboorlingen hen daarbij één handje helpen en boschproducten en hout voor een appel en een ei aan concurrenten verkoopen, die in dergelijken handel een middel van bestaan vinden.

Onlangs is zelfs door den gouverneur-generaal in eene circulaire aan de hoofden van gewestelijk bestuur voorgehouden, dat zij toch niet moesten nalaten de inboorlingen op hunne „rechten" te wijzen.

Dat er op die manier van een geregelde exploitatie geen sprake kan zijn, slechts roofbouw plaats heeft, schijnt tot zulke bestuurslieden, die zich blind staren op de rechten van den inboorling, niet door te dringen, afgezien van hun zonderlinge begrippen van eerlijkheid tegenover de lieden, die op alle mogelijke manieren worden verlokt hun geld beschikbaar te stellen voor de ontwikkeling der kolonie.

Nieuw-Caledonië.

Omtrent deze Fransche kolonie, treffen we in de Dépêche Coloniale de volgende klacht aan:

„Een land, dat een gezond klimaat heeft, en dat zich uitstekend leent voor eene nederzetting van Europeanen, heeft men tot een strafkolonie gemaakt. Er zijn daar nu nog 1500 gestraften en 6000 in vrijheid gestelde gewezen dwangarbeiders. Men heeft er slechts eenige gendarmes gelaten, het eiland geheel van troepen ontbloot. Het onderhoud van die gestraften komt niet ten laste van den staat maar van de kolonie. De minister heeft eindelijk weten te verkrijgen, dat er een compagnie koloniale infanterie in garnizoen komt. Hij heeft ook een afzonderlijke begrooting ingesteld voor de Nieuwe Hebriden en de Wallis-eilanden, waarvan de uitgaven vroeger door de kolonie moesten worden gedragen zonder dat men deze daarover had geraadpleegd. Behoort de staat die uitgaven niet te vergoeden?

Men heeft gelezen, wat de senator Humbert schreef over de lepra. Om deze ziekte te bannen wil de kolonie het Pijnboom-eiland, dat tot haar gebied behoort, tot lazaret inrichten. Men stelt de beslissing uit totdat de beide Kamers de wet van 1871, zullen hebben herzien. En intusschen gaat de lepra voort hare verwoestingen aan te richten onder onze landgenooten.

De gemeenteraad wilde eene leening sluiten. Men

vroeg 10% in plaats van 5% rente. De staat vermindert het subsidie. Men belast de koffie, de vanille en andere uitvoerproducten.

Men zou zoo zeggen, dat de kolonisten wel moesten varen door den landbouw, door de ontginning der mijnen. Maar het tegendeel van dien is waar. Want inplaats dat er een stroom van Fransche immigranten in het land komt, ziet men, dat meer dan 1000 kolonisten het eiland ontvliedden, dat rijk als het is tot ellende gedoemd werd.

Er is slechts één heelmiddel en dat geldt voor al onze koloniën: deze economische en financieele zelfstandigheid te verleenen, evenals de Engelschen dat doen.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Makassar.

In het jongste nummer van Neerlandia schrijft Mr. F. Vorstman een artikel over Makassar, waaraan we het volgende ontleenen: Makassar is de hoofdplaats van het gouvernement Celebes en Onderh. en gelegen in het Z.W. van 't zuidwestelijk schiereiland.*) De ligging van de plaats is buitengewoon gunstig; ze is onmiddellijk aan zee gelegen (een groot voordeel boven Batavia, Soerabaja en Semarang) en regelmatig en mooi gebouwd. De bevolking bedraagt 26145 inwoners, waaronder ruim 1000 Europeanen en eenige duizenden Chineezen en andere vreemde Oosterlingen. De handel is er zeer belangrijk, de scheepvaart heeft zich in de laatste jaren sterk ontwikkeld, hetgeen een uitbreiding van de haven noodzakelijk maakt. Alles wijst er op, dat Makassar een schoone toekomst tegemoet gaat. Wanneer men bedenkt tot welke hoogte de plaats het reeds gebracht heeft zonder het bezit van een noemenswaardig achterland, dan kan men berekenen wat het wezen zal, wanneer dat achterland, Zuid- en Midden-Celebes, geopend is en tot ontwikkeling gebracht. Maar wanneer? Het antwoord op deze vraag moet de schr. schuldig blijven; dat is aan de ondernemende mannen van Nederland. Zuid-Celebes ligt open voor alle mogelijke cultuur en mijnbouw. Het land is ongemeen rijk, uitstekend geschikt voor allerlei culturen. De bodem bevat vele mineralen als goud, zilver, koper, ijzer, lood, petroleum enz. Er moet echter kapitaal in het land; tot nog toe is er zoo goed als niets ingestoken, wat zeer te betreuren is. Vrees voor onveiligheid in deze streken behoeft niet te bestaan. Het is thans op Zuid-Celebes minstens even veilig als op Java. De bevolking heeft trouwens nooit iets tegen ons gehad. Er is nu geld te verdienen, eindigt schr., en wie er het vlugst bij zijn, verzekeren zich de grootste voordeelen.

De redactie van Neerlandia hoopt, dat de Nederlanders zullen handelen voor het te laat is en de grootste voordeelen door het buitenland worden ingerekend. Makassar moet door en door Hollandsch blijven, maar kan dit alleen wanneer Nederland zich haast.

Het Chineezen-vraagstuk.

De October-afl. van Vragen van den Dag brengt o. m. een zeer lezenswaardig artikel van den heer B. A. Kwast over het Chineezen-vraagstuk. Met betrekking op Oost-Indië wordt daarin o. m. het volgende gezegd:

Met onze Oost kwamen de Chineezen reeds in de 8e eeuw in aanraking, zoodat ze al lang in deze streken verblijf hielden toen de O.-I. Compagnie er zich kwam vestigen. Hun doel is bijna uitsluitend zich zoo spoedig mogelijk een klein kapitaaltje te vergaren en daarna naar hun land terug te keeren. Maar een zeker deel is gebleven en doet dat ook nu, en daar de Chineesche vrouw zoo goed als niet emigreert, trouwen ze met Maleische vrouwen. Vandaar dat het blijvende gedeelte der Chineezen van gekruist ras is (z.g.n. peranakans), maar die niettemin hun zeden en gewoonten min of meer zuiver hebben bewaard. Terwijl zij op Java slechts voor een klein deel als koelie werkzaam zijn, is dit bijna uitsluitend het geval in de andere deelen van den Archipel. De Chineesche koelie kan in sommige opzichten moeilijkheden geven, 1o. door de contracten waarop hij werkt, 2o. de manier waarop hij aangeworven wordt, en 3o. door een eigenaardigen gemeenschapszin, die zich openbaart in tamelijk onschuldige vakvereenigingen, de zgn. kongsi's en vaak minder onschuldige geheime bonden. Hoe verderfelijk die kunnen zijn, blijkt uit de bepalingen van een bond op Borneo's Westkust, waarin o. a. deze artikelen voorkwamen: 1. Wanneer uw broeder voor den rechter verschijnt, moet ge ten zijnen gunste getuigen en desnoods een valschen eed afleggen; 2. Heeft een broeder een misdaad begaan, dan moet gij hem helpen ontvluchten; 3. Geen zaak tusschen broeders mag voor den rechter worden gebracht, enz.

Door ijver en spaarzaamheid weten vele Chineezen tot welvaart te geraken, waarbij hun aangeboren handelsgeest hun zeer te stade komt. In Javaansche steden verschijnt de Chinees vaak als tusschenhandelaar, groothandelaar zelfs, als industrieel, als reeder van vrachtbooten, als cultuurondernemer of ook als grondeigenaar. Als handelaar is hij ook vaak geldschieter, waarbij hij schandelijk hooge renten vraagt en den Javaan tot den laatsten cent onmeedoogend uitzuigt. Het is echter moeilijk in cijfers uit te drukken, hoeveel Chineezen zich aan deze en andere euveldaden ten nadeele van de inlandsche bevolking schuldig maken, want tegenover dat slechte gedeelte bestaan ook goede elementen, wier moraliteit vooral niet beneden West-Europeesch peil staat. Om het kwaad zooveel mogelijk te keeren, wil Mr. D. Fock *), „een onzer bekwaamste Indische specialiteiten", een verscherping op de toelating van Chineezen in de binnenlanden en zou hij de immigranten bij hun komst ook aan een scherper onderzoek — naar het doel hunner komst, hun persoonlijkheid, enz. — willen onderwerpen.

Terwijl nu de Chineezen zich eeuwen lang in onze Oost gedragen hebben als rustige burgers, gehoorzame onderdanen en trouwe belastingbetalers, is vrij plotseling een geest van ontevredenheid in hen gevaren. De oorzaken hiervan zijn te zoeken in de veranderde omstandigheden. De Chinees, vroeger het trait-d'union tusschen bestuur en inlander, werd bij de meer rechtstreeksche aanraking van onze regeering met de inlanders min of meer uitgeschakeld. Daarbij kwam, dat het Europeesch kapitaal en de Europeesche kolonist zich begon te dringen in bedrijven en zich ging vestigen op plaatsen, waar de Chinees eeuwenlang alleenheerscher was geweest. Het gevolg was, dat de Chineesche kapitalist, de groote zakenman, zich in zijn bedrijf bedreigd zag en met de hem eigen slimheid al spoedig in zag, dat de concurrentie tegen de Europeesche kapitalen voor hem slechts vol te houden was, indien hij de standsgelijke werd van den Europeaan. De tijdgeest was hem daarbij gunstig; met krachtige hand had die tijdgeest O.-Azië bekend gemaakt met de resultaten van de West-Europeesche beschaving. Toen nu Japan zich opwerkte tot groote mogendheid, verloor het blanke ras in de oogen van den Oosterling het monopolie van superioriteit, dat grootendeels berustte op meerdere kennis en meerdere vrijheid van beweging. Vandaar dat streven naar ontwikkeling, dat zich bij de voorname Chineesche handelaren, industrieelen, reeders, enz. in onze Oost openbaart. Veel sterker nog dan de Javaan, roept de Chinees in onze Oost om onderwijs. De voorname Chinees wil ook meer vrijheid van beweging, en niemand kan ontkennen, dat ook deze eisch billijk is. Het wonen in bepaalde wijken en het zgn. passenstelsel is niet te verdedigen. Ook is een wijziging der rechtspraak een hunner te billijken wenschen. Nu toch worden Chineezen gelijkgesteld met Inlanders — weer een grief — en dus voor Inlandsche rechtbanken gevoerd. De Chinees verlangt, dat het hem mogelijk gemaakt wordt, dat hij in maatschappelijke positie naast den Europ. kolonist staat en dat hem dus ook het Nederlandsche onderdaanschap geschonken wordt. Velen onzer Indische specialiteiten zijn daar vóór, anderen willen dat niet, of eerst door lange overgangsmaatregelen.

Ten slotte noemt de schr. het kleingeestig als men in West-Europa die Chineezen-beweging vreest en alleen van een „geel gevaar" weet te spreken. De Chineezen en Japanners als een minderwaardig ras te beschouwen, is iets, dat op geen enkelen deugdelijken grond verdedigd kan worden. Is onze West-Europeesche beschaving ziek, dan zal ze door den komenden strijd gelouterd worden; staan wij in doorsnee moreel boven onze Oost-Aziatische bestrijders, dan zal onze beschaving het winnen, en zullen onze begrippen van humaniteit en moraliteit de zege behalen.

Weekblad voor Indië.

Inhoud van No. 19: De grammofoon in Indië, door M. van Geuns. (Als de heer v. G. vertegenwoordiger was eener firma in grammofoons, kon hij geen warmer pleidooi houden, als hij thans doet, voor dit „mysterieuze instrument". Maar de bedoeling is goed; de muziek moge gelukkig zijn, zegt de schr., ze ontrukt de eenzamen in de binnenlanden aan het besef hunner demoraliseerende verlatenheid en werkt als een heilzaam medicijn tegen de vaak zoo verwoestende eenzaamheidsziekte. Daarin heeft hij volkomen gelijk, achten wij.) — De nieuwe legercommandant, generaal Van Daalen (met foto). — Sindanglaya en omstreken (vervolg, met afbeeldingen). — Indische penkrassen, door Ofoei. — De Paupers. Roman uit de Indo-Europeesche samenleving (verv.), door Victor Ido.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Afl. 4 vandeel 50 bevat de volgende bijdragen: Beknopt verslag van de werkzaamheden in het geneeskundig laboratorium gedurende het jaar 1909. — Over Polyneuritus Gallinarum, door Dr. G. Grijns. — Aanteekeningen over Typhus abdominalis in Ned.-Oost-Indië, door dr. G. Kiewiet de Jonge. — Over het vermogen van extracten, bereid uit normale menschenhuid, om met serum van lijders aan lepra complement te binden, door Dr. J. de Haan en Dr. G. Grijns. — De methode van Berntrop tot het verkrijgen van zuiver drinkwater, door Dr. J. de Haan

*) Moet dit nu in het Kol. Weekblad worden gezegd, hooren we al uitroepen! Ja, toch wel, mr. Vorstman althans vertelt dat een bekend uitgever te Groningen een brief adresseerde naar „Makassar, eiland Borneo"!

*) „Voor korten tijd overleden", teekent de heer Kwast in een noot aan! 't Is toch eigenlijk vervelend als men precies heet als zijn vader, moet de gouverneur van Suriname wel denken!!

en Dr. W. M. Ottow. — Over het voorkomen van de Wassermannsche reactie bij lijders aan lepra, door Dr. J. de Haan en Dr. G. Grijns. — Uitslag van het onderzoek naar de geschiktheid van eenige bronwateren, om te dienen als prise d'eau eener drinkwaterleiding, door Dr. J. de Haan. — Over het samengaan van typhus abdominalis en malaria, door Dr. G. W. Kiewit de Jonge. — Onderzoek van het „Filtre pasteurisateur Mallié", door G. Grijns. — Onderzoek naar de watervoorziening van Tandjong-Priok, door Dr. J. de Haan en Dr. G. Grijns. — Een merkwaardige pyogene bacil, door W. van der Burg.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 39: The determination of sucrose in cane molasses, door H. C. Prinsen Geerligs. — Een eenvoudige mengingsberekening, door H. C. Prinsen Geerligs. — Antwoord aan Dr. J. Bosscha in zake theefarmentatie, door Dr. A. W. Nanninga. — De terugkoop van het particuliere land Indramajoe-West. — De Indische mijnwet. — De begrooting van Suriname voor 1911. — Het bankbiljet in Ned.-Indië. — Anti-suikeraccijnsbond. — Kultuurberichten (Surinaamsche sinaasappelen. — Bacovencultuur in Suriname. — Opbrengst van de gouvernementsrubberonderneming „Slootwijk" in Suriname, enz.) — Kleine mededeelingen (Geologisch onderzoek van het eiland Timor, enz.) — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

De Indische Gids.

De October-afl. opent met een bijdrage van Mr. J. W. Ramaer over De grondhuurprijzen en de loonen bij de Java-suikerindustrie. Indien mogelijk, dan komen we in een volgend overzicht terug op de beschouwingen van Mr. R., die een beschrijving inhouden van Mr. Van Deventer's opvattingen ten deze.

De heer J. H. A. de Water schrijft vervolgens over De definitieve toewijzing bij aanbestedingen, terwijl mevrouw M. C. Kooy—Van Zeggelen een mooi schetsje geeft, getiteld „De heilige boom". Dan volgt een overzicht van De uitkomsten van het welvaart-onderzoek op Java. VI. (Vervolg). B. Inlandsche handwerksnijverheid en huisvlijt. Verder bevat dit nummer de gewone jaarlijksche rubrieken, als: Varia. — Revue van brochures en van tijdschrift- en dagblad-artikelen. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en industrie (Wat voor Java te leeren valt uit de irrigatie in Amerika, door J. E. de M. — Het verband van in- en uitvoer). — Bibliographie van Oost- en West-Indië, door W. C. M.

Vervolg opgave van bladen en tijdschriften welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal, Laan v. Meerdervoort 195, Den Haag, die dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur vóór- tot 6 uur namiddags.

De Javabode t/m 6 September 1910;
De Sumatrapost, idem;
Het Bat. Nieuwsblad, idem;
De Locomotief, t/m 5 idem;
Het Soer. Handelsblad, idem;
De Sumatrabode t/m 6 idem;
Tjahaja Sumatra, idem;
Ned.-Ind. Effectenblad no. 34;
De Ind. Mercuur no. 40;
Handelsberichten v/h Min. v. Landbouw no. 185;
Het Weekblad voor Indië, no. 20;
De Banier no. 35;
Handelsrevue. September 1910;
Bandera Wolanda no. 62;

Leestafel HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 uur tot 6 uur 's namiddags.

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bataviaasch Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soerabajasch Handelsblad, Nieuwe Soer. Crt., Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, Jong-Indië, De Boodschapper, Revue économique, Indische gids, Weekblad voor handeldrijvenden en Industriëelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Sociaal Weekblad, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Ned. Zendeling-genootschap, Indisch genootschap, Weekblad voor Indië, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, en tal van andere brochures, jaarverslagen enz.

MEDEDEELINGEN.

Van de afdeeling 's-Gravenhage.

Voordracht van den heer *A. J. Gooszen*, Kapitein van den Gen. Staf O. I. L., oud-commandant van het Exploratie-Detachement voor Zuid-Nieuw-Guinea,

Onderwerp:

„Een en ander over Land en Volk van Zuid-Nieuw-Guinea", toegelicht door lichtbeelden, overzichtskaarten, enz.,

op **Vrijdag 21 October** 1910, des avonds ten **8 ure**, in de zaal **„Diligentia"**, **Lange Voorhout 4**, Den Haag.

Leden van „Oost en West" hebben met hunne huisgenooten vrijen toegang op vertoon van hun bewijs van lidmaatschap of de hen toegezonden kennisgave.

Niet-Leden hebben toegang tegen betaling van **één gulden.** — Plaatsbespreken wordt aanbevolen.

HET BESTUUR.

Van het Dagel. Bestuur der Vereeniging.

Vervolg opgave van de ontvangen gelden ten behoeve van de studie van een verdienstelijk jongeling.

H. Th., Leiden . . . . f 50.—
R. v. T., 's-Hage . . . . „ 10.—

Voor de opgave,
E. VAN ASSEN, Secretaris.

De *maandelijksche samenkomst* van het *Dagelijksch Bestuur* der Vereeniging met de *Redactie-Commissie* van het *Koloniaal Weekblad* zal plaats hebben op **Donderdag den 20sten October 1910**, ten **8½ ure n.m.**, in „**Boeatan**", Heulstraat 19, Den Haag.

Alle belangstellenden zijn welkom.

Hoofdbestuursvergadering op **Zaterdag den 29sten Oct. 1910**, 's namiddags ten **2½ ure**, in het lokaal der Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, 's-Gravenhage. (Ingevolge art. 7 al. 1 van het Huish. Reglement).

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen der vorige Hoofdbestuursvergadering. (Zie Kol. Weekblad 1910 no. 28 blz. 6).
3. Mededeelingen.
   a. betreffende het Informatiebureau;
   b. betreffende onze vertegenwoordiging bij enkele lichamen en instellingen;
   c. betreffende de in Nederland studeerende Indische jongelieden;
   d. betreffende de subsidie;
   e. betreffende de afdeeling Groningen.
4. Voorstellen:
   a. ten opzichte van de exploitatie van het Kol. Weekblad;
   b. in verband met de 4e alinea van art. 5 der statuten.
5. Hetgeen verder ter tafel zal worden gebracht.

E. VAN ASSEN, Secretaris.

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 2 Sept. 1910. No. 70.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: zes maanden verlof aan Mr. M. Mantz.

Benoemd: tot opzichter bij den waterstaat J. A. van Oosterzee en J. C. L. W. Wijs; tot leeraar H. B. S. te Semarang F. W. Stapel; aan de Koningin Wilhelminaschool te Batavia Dr. R. Broersma; tot hoofdcommies bij de Alg. Rekenkamer C. H. L. Kaulbach; tot 1en commies A. W. Leenart; tot commies H. Ch. Tokaya; tot 1en commies bij den post- en telegraafdienst J. J. A. H. Clignett en G. Th. Coers; tot patih in de afd. Semarang Mas Wirjo Koesoemo; tot wedono van Salatiga Mas Ranoemidjojo; tot klerk te Batavia B. B. Camoenié.

Militair Departement.

Verleend: zes maanden verlof aan den 1en luit. der inf. J. F. van der Sluijs Veer.

Overgeplaatst: bij den generalen staf den kapit. der art. H. J. D. de Fremery.

Uit de Javasche Courant van 6 Sept. 1910. No. 71.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den leeraar H. F. Streiff.

Ontslagen: op verzoek eervol de asp.-controleur W. A. J. Ulrich; de klerk te Telok Betong A. W. Madhie; de idem te Semarang A. Th. Wagelmans; de onderwijzeres mevr. C. M. v. d. Meer.

Aangewezen: als candidaat Indisch ambtenaar E. B. Vogler, K. J. A. Orie, C. E. Cohen, M. P. D. Synja, E. W. Maurenbrecher, W. Brokx en S. Th. M. Mehlbaum.

Benoemd: tot vice-president van het Hooggerechtshof van Ned.-Indië Mr. S. J. Hisch; tot president van de Wees- en boedelkamer te Soerabaja C. J. Veenstra; te Semarang A. P. Kuipers von Lande; te Padang G. L. Hofland; tot commies te Batavia K. F. Avonds; te Bandoeng A. E. Benenati; tot onderwijzeres 2e kl. mej. N. J. van den Vrijhoef; tot onderwijzer 3e kl. te Pamekasan C. A. Weimar.

Overgeplaatst: naar Djombang de onderwijzer D. E. Zuidhof.

Geplaatst: in Rembang de opzichter C. J. F. Ch. van Raalten en J. Boogert.

Militair Departement.

Geplaatst: bij het 13e bat. de 2e luit. J. Geurink.

Overgeplaatst: naar Kendangan (Borneo) de 1e luit. L. Timmer; naar Emrekang de 2e luit. H. v. Veen; naar Posso de 1e luit. J. M. Badings; naar het 17e bat. de 1e luits. M. J. Berckenhoff en de 2e luit. F. J. van den Bergh; naar het 4e depôt-bat. de 2e luit. P. H. Wijshijer en de kapitein L. P. J. v. d. Stok; naar het 16e bat. de 2e luit. C. J. la Rivière en de onderluit. J. L. Golder; naar het 4e bat. de kapitein E. Kilian; naar het 2e bat. de kapitein E. F. Grooss; naar Banjoe Biroe de kapitein J. E. Collard; naar het garnizoensbat. van Amboina en Ternate de 1e luit. H. C. Creutz Lechleitner; naar Semarang de off. van gez. F. D. Otken; naar Willem I de id. M. Meijers; naar Telokbetong de idem Dr. F. J. Boost; naar Buitenzorg de idem F. J. Duetz; naar Soerabaja de id. F. H. Johan.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagierslijst van het s.s. „Prins Willem I"; gezagvoerder A. R. Nyboer. Van Amsterdam naar West-Indië via Madeira op den 30en September.

J. W. F. Vrielink, echtg. en k; R. Foppema, echtgenoote en k; B. G. H. van der Jagt en echtg.; J. Geerling, echtg. en 2 k; C. Baron van Asbeck; mevrouw Perk en k; K. Muller; R. A. Weerman; Mr. Dr. C. F. Schoch; J. Fruyn; A. R. Meyer; F. A. Kuhn; J. D. Meiners; J. Blösseman; J. Martensen; J. Heinemann; W. Gruhlke.